

Teater ja muusika.

P. 242 „Estonia“ teater.

6.9.30 „Tannhäuser“.

Täna esietendus.

Muusikaline draama viitel Tannhäuseri, kes Weenusmäele läks, selle eest paavsti poolt wande alla pandi, kuid ihe puhka neitsi armastuse wael oma patu-koormast wabanes ja lumastuse saatustas, walmis Wagneril Dresdenis, kus ta pärast aastatepikkuseid wintutusi ja nalgimist Riias ja Pariisis, oli saanud õutapell-meistri loha. See Dresdeni aeg kujunes Wagneril õnnelikult ja kunstiliselt wiljakats ajaks. Ta oli oma esimese, wanas stiilis komponeeriud ooperi „Rienziga“ saawutanud suurepärase edu, ta „Vendate hollandlane“ oli saanud häid arwustusi, esimest korda pita kannatusaja järele wõis ta jälle elada muretult ja loqu jõu pühendada oma loomingule. Seepärast ei ole ime, et ta siin pea üle woolama hakkas tegevustungist ja kanniteist katwustest. Ojalt samal ajal, ojalt pärast „Tannhäuseri“ walmis siin „Lohengrin“, esimene kawand „Meisterfinger'itele“, tekkisid „Parsifali“ ja „Tristani“ ideed. Wõits ölda, et Wagneri loomiskirg ja loomiswõim, Saksi pealinnas tõusis oma kulminatsioonipunktile.

Sellesse Dresdeni aegjärku langeb ka suur pöördepunkt Wagneri kui ooperikomponisti arengus, siin tunnetas ta esmafordselt täie selgusega oma eesmärgi — uue muusikaldraama, mis endas pidi ühendama kõik seni eraldatud ühiklunskid muusika ja katwatsustil alal, siin leidis ta oma uue dramaatilise stiili. „Tannhäuseri“ pööras ta esmafordselt ohustawalt selja wanadele ooperitraditsioonidele. Sest kuigi „Tannhäuser“ oma paljude terwiliste meloodiatega mõndapidi weel meele tuletab wana ooperiwormi, kuigi siin ühiklunskid ofi, nagu palwe-rändajate koor, marsš, laul ehatähele jne., weel wõib waadelda ja käsitella kui omaette palasid, on need palad ometi orgaanilised osad terveist teosest, selle tegevustikust loogiliselt wälja kaswamud, hädariwilised ratiad ja kwiid suurepärajes mehhanismis. Lahtuminek wana oli „Tannhäuseris“ rohtem seesmist kui wälispidist woor-maalset laadi, kuid see lahtuminek oli olemas ja jeda tundsid kõik, kellel muusikast aimu oli. See ilmneb juba sellest, et just „Tannhäuseriga“ algab see wihane kolme-kümneaastane sõda Wagneri ja ta loomingu wastu, mis suurele heliloojale ta parastises elus idi nii palju libedust ja meelehärma. Uue ooperi muusikas kuulis enamil arwustajaid ainult dissonantse, jeda nimetati pilgates „tulowiku muusikats.“ „Tannhäuseri“ awamangu manguiti jinfoonia kontsertidel, et näidata, kuidas mitte ei pea komponeerima, üts ihearanis wainukas arwustaja wõrdles „Tannhäuseri“ muusika kuulamist istu-misega karistuswaglas. Kuid — ja nii on see ju ena-masti alati olnud — mida ägedamalt arwustus jõimas, jeda elawamat huwi hakkas ooperi wastu tundma publik: „Tannhäuser“ tõusis kiiresti kasjatükiks ja juba pärast neljandat etendust wõis Wagner ihele Berliini sõbrale kirjutada: „Olen oma „Tannhäuseriga“ wõit-nud suure profissesji.“

Nüüd on sõda Wagneri wastu ja Wagneri ümber ammugi waitinud. „Tannhäuseri“ loojat tunneb ja austab loqu muusikaline maailm, ta arwustajad aga puhkawad unustuse muru all.

„Estonia“ publiku ette jõuab „Tannhäuser“ 85 aastat pärast oma sündi. Sellestki hoolimata wõiks ta meile weel tunduda üig uuena, rewolutsioonilijena, kui

„Vendate hollandlane“ ja „Lohengrin“ talle ei oleks walmistanud teed. Wiimane asjaolu luba loota, et „Tannhäuser“ meil saawutab wähemasti sama tugetoa ja piisawa edu nagu ta eelläjad.

Esietendusel on kaastegewad: Helmi Eimer, Miina Romanowa, A. Einla, Kart Ots (nimiofas), Alef. Urder, Bernh. Hansen, Arn. Wisman, Nitol. Suursööd, Alef. Kikas, R. Raag j. t. Kawastus: Hanno Kompus, muusikalini juhatus: Johan Awwil, ballett: Rachel Ols-rei, dekoratsioonid: Alef. Luurand, kostüümid: Nat. Meh.

Juhime weel kord tähelepanu kasjas ja ukshoidjate käes müügil olewatele seletusega warustatud kawale, mis ooperietelände selgemaks mõistmiseks ja teadlikuks jälgimiseks palju kaasa aitawad.

Pühapäewal antakse paljude footwil ainufordselt weel kord „Florida roosid“.

Teatribüroo.

„Tannhäuseri“ esietendusele kõik pääsetähed müüdnud.

„Tannhäuseri“ esietendusele „Estonia“ teatris on nii suur tung, et juba eile, reede, hommikul kõik pääsetähed pörandal ja esimesel rõdul müüdnud olid. Wõimalik oli jada weel ainult mõned pääsetähed teisele rõdule, mille tõttu awati eelmisel järgmisel, teisipäewasele, „Tannhäuseri“ etendusele, mis tuleb ettelandele esietenduse koosseisus.

Teatribüroo.

Päevaleht 6. IX 1930